

Opinia
Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego
działającej przy Ministrze Sprawiedliwości
do projektu z 11.09.2024 r. ustawy z dnia r. o zmianie ustawy – Prawo
restrukturyzacyjne oraz niektórych innych ustaw (UC43)

I. Wprowadzenie

Opinia została przyjęta przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego w dniu 16 października 2024 roku.

W pkt I uzasadnienia projektu ustawy wskazano, że „Celem niniejszego projektu jest implementacja Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości).”.

Niewątpliwie dokonanie implementacji Dyrektywy stanowi wielkie wyzwanie stojące przed polskim ustawodawcą. Próbę implementacji tej Dyrektywy stanowił już wcześniej Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo restrukturyzacyjne oraz ustawy - Prawo upadłościowe (UC120)¹, a następnie Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo restrukturyzacyjne oraz niektórych innych ustaw (UC1²). Jak zauważono w uzasadnieniu tego ostatniego projektu „Dyrektywa 2019/1023 w znacznej mierze znajduje już odzwierciedlenie w przepisach ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1428, dalej: „Prawo restrukturyzacyjne”) oraz ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 794, dalej: „Prawo upadłościowe”), jednak niezbędna jest implementacja części jej przepisów dotyczących m.in. uregulowania zakresu wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, zatwierdzenia planu restrukturyzacji wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli, jak również ochrony nowego finansowania, finansowania przejściowego oraz innych transakcji związanych z restrukturyzacją.”³. Z powyższą tezą należy się zgodzić.

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12361503>.

² <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12379705>.

³ Uzasadnienie do projektu, s. 1.

Na podstawie decyzji Rady Ministrów podjętej na posiedzeniu w dniu 5 grudnia 2023 r. projekt UC1 został skierowany do Sejmu. W Sejmie nie został skierowany do dalszych prac legislacyjnych, a ostatecznie w lutym 2024 r. został wycofany przez projektodawcę.

Obecny projekt w zdecydowanej większości powiela rozwiązania zaproponowane w projekcie UC120 oraz UC1.

Co do zasady zaproponowane w projekcie rozwiązania legislacyjnie należy ocenić pozytywnie przy uwzględnieniu poniższych uwag.

II. Uwagi szczegółowe

1. Test minimalnego poparcia

Projektowana zmiana regulacji z art. 119 Prawa restrukturyzacyjnego jest fundamentalną zmianą, gdyż dotyczy węzłowej instytucji szeroko pojętego prawa upadłościowego, którą jest układ. Projektodawca przyjął, że układ, który nie uzyskał wymaganej większości głosów choćby w jednej grupie wierzycieli może zostać przyjęty, jeśli spełni test minimalnego poparcia. Układ będzie przyjęty, jeśli – zgodnie z projektowanym art. 119 ust. 3 pkt 1 Prawa restrukturyzacyjnego – za przyjęciem układu głosowała większość grup wierzycieli, w tym co najmniej jedna grupa wierzycieli zabezpieczonych rzeczowo lub wierzycieli uprzywilejowanych (w myśl art. 342 ust. 1 pkt 1 Prawa upadłościowego – kategoria I). W przypadku niespełnienia tego warunku, układ będzie przyjęty, jeśli za przyjęciem układu głosowała grupa lub grupy wierzycieli stanowiące co najmniej połowę grup należących do tych kategorii wierzycieli, które w przypadku przeprowadzenia postępowania upadłościowego otrzymałyby jakiegokolwiek zaspokojenie, przy zastosowaniu wyceny zakładającej kontynuację działalności przedsiębiorstwa dłużnika (projektowany art. 119 ust. 3 pkt 2 Prawa restrukturyzacyjnego).

Proponowane rozwiązanie budzi poważne wątpliwości, gdyż będzie prowadziło do przyjmowania układów mocą głosów wierzycieli, którzy reprezentują bardzo niski udział w ogólnej sumie wierzytelności, jeśli tylko grupy wierzycielskie zostaną odpowiednio ukształtowane. Innymi słowy, jeśli podmiot składający propozycje układowe (np. dłużnik) dokona odpowiedniego podziału na grupy tak, aby wierzyciele zabezpieczeni, którzy mogą mieć minimalny udział w ogólnej sumie wierzytelności, przyjęli układ, to nie będzie istotne, że inne grupy, w których uczestniczą wierzyciele o istotnych sumach wierzytelności, ale

o niższym pierwszeństwie, zgłoszą przeciwko układowi. Projektowany przepis bowiem oddaje prymat większości grup wierzycieli, a nie większości odpowiadającej sumie wierzytelności. Projektowane rozwiązanie rodzi również ryzyko braku zatwierdzenia układów przez sądy, w sytuacji ich przyjęcia przez wierzycieli. Jeśli bowiem układ zostałby przyjęty w sytuacji omawianej nieuczciwej manipulacji, to układ mógłby nie przejść testu zgodności z zasadami współżycia społecznego lub też testu obejścia prawa, który jest przeprowadzany na etapie procedury zatwierdzenia układu przez sąd (art. 165 Prawa restrukturyzacyjnego) i w konsekwencji podejmowania decyzji procesowej w przedmiocie jego zatwierdzenia. Innymi słowy przepis ten nie będzie zapewniał jednostce bezpieczeństwa prawnego oraz będzie stanowił swoistą pułapkę prawną dla wszystkich zainteresowanych podmiotów prawa, tak wierzycieli jak i dłużnika.

Zdaniem zespołu test minimalnego poparcia, zdecydowanie powinien odnosić się również do sumy wierzytelności, a nie tylko do siły danego wierzyciela wyznaczonej według reguł zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym. Takie rozwiązanie pozwoli eliminować potencjalne manipulacje polegające na sztucznym generowaniu grup wierzycieli po to, aby doprowadzić do przegłosowania układu siłą liczby grup, a nie siłą sumy wierzytelności. Dlatego proponuje się ustalenie, że układ może być przyjęty tylko wtedy, jeśli uzyska poparcie wierzycieli reprezentujących co najmniej połowę ogólnej sumy wierzytelności, przy zachowaniu projektowanych przepisów wskazujących na wagę tych wierzycieli (zabezpieczeni, uprzywilejowani lub uzyskujący jakikolwiek zaspokojenie w upadłości). Proponowany przez zespół minimalny próg jest zgodny z paradygmatem grupowego podejmowania decyzji, który bazuje na zdaniu demokratycznej większości. Decyzja jest podejmowana pod warunkiem poparcia ponad połowy zainteresowanych. Jest to przy tym rozwiązanie systemowo spójne z art. 180 ust. 3 Prawa restrukturyzacyjnego, który także ma za zadanie zablokować próby manipulacji, tylko że zakresem układu częściowego. Proponowane przez zespół rozwiązanie nie narusza przepisów Dyrektywy 2019/1023, które wprost pozwalają państwom członkowskim na ustalenie procentowego progu minimalnego poparcia. Zgodnie z art. 9 ust. 6 akapit 2 Dyrektywy 2019/1023, państwa członkowskie określają większości wymagane do przyjęcia planu restrukturyzacji. Większości te nie mogą przekraczać 75 % kwoty wierzytelności.

2. Wniosek dłużnika lub zgoda na przyjęcie układu niekonsensualnego

Projekt przewiduje, że przyjęcie układu, który nie uzyskał wymaganej większości w niektórych z grup wierzycieli, jest możliwe tylko wtedy, gdy zgodę na przyjęcie układu w takiej sytuacji wyrazi dłużnik (art. 119 ust. 3 Prawa restrukturyzacyjnego *in principio*).

Takie rozwiązanie nie jest wymagane przez przepisy Dyrektywy 2019/1023. Co prawda zgodnie z art. 11 ust. 1 Dyrektywy 2019/1023 wniosek dłużnika lub zgoda dłużnika są wymagane do zatwierdzenia przez sąd układu niekonsensualnego, czyli takiego, który nie został zaaprobowany w każdej z grup wierzycieli. Natomiast zgodnie z projektem przepisy Dyrektywy 2019/1023 są wdrażane w pełnym zakresie wyłącznie w ramach postępowania o zatwierdzenie układu. W tym postępowaniu zgoda dłużnika na zatwierdzenie układu niekonsensualnego jest już w Polsce wymagana przez obowiązujący przepis, a to ze względu na wyłączną kompetencję dłużnika do złożenia wniosku o zatwierdzenie układu. W tym postępowaniu o zapobiegawczym charakterze przemożna inicjatywa dłużnika jest uzasadniona.

Wymóg zgody dłużnika w pozostałych postępowaniach byłby niezgodny z przyjętym w Polsce i słusznym modelem, w którym wierzyciele oraz organy pozasądowe (nadzorca sądowy i zarządca) mają znaczący wpływ na bieg sądowych postępowań restrukturyzacyjnych, w tym na treść układu. Nie ma żadnego uzasadnienia przekazywanie dłużnikowi dyskutowanego uprawnienia w sytuacji, gdy wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego został złożony przez wierzyciela, dłużnikowi odebrano całkowicie zarząd własny, istotni wierzyciele złożyli własne propozycje układowe, zaś układ – mimo braku wymaganej większości w jednej z grup – spełnił warunki z projektowanego art. 119 Prawa restrukturyzacyjnego. Konieczność uzyskania zgody dłużnika zaburzałaby systemowe założenia o spójności modelu restrukturyzacji, jak również pozwalałaby dłużnikowi na zapobieganie przyjęciu układu, który jest zgodny z wolą wierzycieli, ale nie spełnia oczekiwań dłużnika.

3. Wyłączenie odsetek oraz innych świadczeń ubocznych

Zespół proponuje włączenie do projektowanego art. 119 Prawa restrukturyzacyjnego przepisu ustępu 5, zgodnie z którym przy ocenie stopnia zaspokojenia, o którym mowa w ust. 3 i 4 nie bierze się pod uwagę odsetek i innych świadczeń ubocznych. Roszczenia z tytułu odsetek objęte są w postępowaniu upadłościowym osobną trzecią kategorią zaspokojenia (art. 342 ust. 1 pkt 3 Prawa upadłościowego). Oznacza to, że spełnienie warunków przyjęcia

układu niekonsensualnego będzie wymagało umieszczenia odsetek zawsze w osobnej grupie, w której zostaną przedstawione propozycje uwzględniające regułę absolutnego pierwszeństwa. Innymi słowy, autor propozycji układowych będzie musiał przewidzieć zerowe zaspokojenie dla wszystkich roszczeń odsetkowych od innych wierzytelności umieszczonych w innych grupach. W praktyce będzie to oznaczało, że zarówno organy, jak i uczestnicy w każdym postępowaniu będą musieli przeprowadzić skomplikowane, czasochłonne i kosztowne kalkulacje obejmujące wyodrębnienie odsetek do osobnej grupy oraz ustalenie wyników głosowania w tej grupie. Co więcej, wierzyciele posiadający obok wierzytelności głównej również należności odsetkowe będą zawsze musieli oddawać dwa głosy, co do obu tych wierzytelności. To spowoduje znaczne komplikacje i utrudnienia. Nie jest to zgodne z zasadami optymalizacji kosztów postępowania, szczególnie w szerokim, ekonomicznym rozumieniu kosztów transakcyjnych ponoszonych przez uczestników. Przy niewielkich opóźnieniach odsetki liczone do dnia poprzedzającego dzień otwarcia postępowania są z reguły niewielkie, a zatem nakład pracy związany z głosowaniem w tym zakresie nie byłby uzasadniony ekonomicznie w żadnym względzie. Oczywiście dodanie proponowanego ustępu 5 nie wyklucza możliwości złożenia propozycji przewidujących pełne umorzenie odsetek, co obecnie często się dzieje w postępowaniach restrukturyzacyjnych.

4. Zmiana treści przepisu wdrażającego zasadę bezwzględnego pierwszeństwa

Zespół stoi na stanowisku, że konieczna jest zmiana redakcyjna projektowanego art. 119 ust. 3 pkt 3 Prawa restrukturyzacyjnego. Jego treść może bowiem przysporzyć trudności interpretacyjnych, które mogą prowadzić do przyjęcia, że układ nie zostanie przyjęty, gdy grupy wierzycieli obejmują wyłącznie wierzycieli, którzy w upadłości objęte są tą samą kategorią zaspokojenia zgodnie z art. 342 Prawa upadłościowego. Bardziej zrozumiałe będzie wyłączenie art. 119 ust. 3 pkt 3 do odrębnego ustępu i nadanie mu brzmienia następującego (dla ułatwienia wskazujemy kompleksowo na regulacje art. 119 ust. 3 – 5):

„3. Z uwzględnieniem warunku, o którym mowa w ust. 4 poniżej, układ zostaje przyjęty, chociażby nie uzyskał wymaganej większości w niektórych z grup wierzycieli, jeżeli:

1) większość grup wierzycieli głosowała za układem, w tym co najmniej jedna grupa wierzycieli, o których mowa w art. 161 ust. 1a pkt 4, lub wierzycieli o wyższym stopniu zaspokojenia od wierzycieli, o których mowa w art. 342 ust. 1 pkt 2 Prawa upadłościowego, przy czym za przyjęciem układu głosowali wierzyciele mający łącznie co najmniej połowę

sumy wierzytelności przysługujących głosującym wierzycielom, lub w przypadku niespełnienia tego warunku;

2) za przyjęciem układu głosowała co najmniej jedna grupa wierzycieli należąca do tych kategorii wierzycieli, które w przypadku przeprowadzenia postępowania upadłościowego otrzymałyby jakiegokolwiek zaspokojenie, przy zastosowaniu wyceny zakładającej kontynuację działalności przedsiębiorstwa dłużnika, przy czym za przyjęciem układu głosowali wierzyciele mający łącznie co najmniej połowę sumy wierzytelności przysługujących głosującym wierzycielom.

4. Jeżeli wierzyciele z grupy o niższym stopniu zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym otrzymają w drodze układu jakiegokolwiek zaspokojenie, to wierzyciele z grupy lub grup o wyższym stopniu zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym, które wypowiedziały się przeciw przyjęciu układu, muszą uzyskać w drodze układu pełne zaspokojenie, w terminie określonym w układzie.

5. Przez wierzycieli o wyższym lub niższym stopniu zaspokojenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, rozumie się wierzycieli, którzy są zaspokojeni w odpowiednio wyższym lub niższym stopniu w postępowaniu upadłościowym, w szczególności wierzycieli o odpowiednio wyższej lub niższej kategorii zaspokojenia, przy uwzględnieniu wierzycieli zaspakajanych w ramach odrębnego planu podziału.

6. Przy ocenie stopnia zaspokojenia nie bierze się pod uwagę odsetek i innych świadczeń ubocznych.”.

Uwagi do art. 1 projektu (art. 120 Prawa restrukturyzacyjnego)

Proponuje się wprowadzenie zmiany w art. 120 Prawa restrukturyzacyjnego poprzez dodanie po ust. 1 ustępu 1a w brzmieniu:

"1a Sędzia-komisarz może w razie potrzeby zażądać sporządzenia przez nadzorcę lub zarządcę testu zaspokojenia, o którym mowa w art. 10a, przy czym sędzia-komisarz może określić wymagany zakres testu.”.

Przepis ten upoważnia sędziego-komisarza do zażądania sporządzenia testu zaspokojenia przez nadzorcę lub zarządcę w postępowaniach, w których taki test nie jest obligatoryjny zgodnie z art. 10a. Może to być istotne ze względu na wyrażoną przez wierzycieli wyraźną wolę oceny swojej sytuacji lub też istotne do oceny przez sędziego-komisarza spełnienia warunków przyjęcia układu niekonsensualnego na podstawie art. 119 ust. 3 – 6 Prawa restrukturyzacyjnego. W zależności od przypadku, w tym od skali działalności dłużnika, sędzia-komisarz może określić zakres przedmiotowy testu zaspokojenia tak, aby jego sporządzenie nie prowadziło do nadmiernych kosztów.

Uwagi do art. 1 pkt 16 projektu (art. 161 Prawa restrukturyzacyjnego)

1. Grupa wierzycieli, o których mowa w art. 342 ust. 1 pkt 4 ustawy – Prawo upadłościowe

Zespół proponuje, aby w art. 161 ust. 1a Prawa restrukturyzacyjnego wprowadzić nowy punkt 4, który obejmowałby wierzycieli posiadających roszczenia, o których mowa w art. 342 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 342 ust. 5 i 6 ustawy – Prawo upadłościowe. Dodanie tej obligatoryjnej grupy jest konieczne ze względu na treść art. 342 ust. 1 Prawa upadłościowego, do którego odnoszą się przepisy art. 119 ust. 3 – 6 Prawa restrukturyzacyjnego. Jeśli dłużnik (lub inny autor propozycji układowych) pominie wyodrębnienie tej grupy wierzycieli, to naraża się na ryzyko braku przyjęcia układu wedle reguł absolutnego pierwszeństwa, które odnoszą się do hierarchii zaspokojenia wyznaczonej przepisami Prawa upadłościowego. Dalszym celem propozycji jest zwiększenie stopnia spójności systemu restrukturyzacyjnego i upadłościowego w kontekście zasad przyjmowania układu niekonsensualnego.

Ponadto w projektowanym punkcie 4 (punkt 5 wedle propozycji Zespołu) zaleca się doprecyzowanie, że objęte są nim inne roszczenia wspólników lub akcjonariuszy dłużnika niż objęte proponowanym punktem 4. Zmiana ta ma charakter techniczny i jest wypadkową propozycji dodania nowego punktu 4.

2. Brak procedury weryfikacji grup w postępowaniu o zatwierdzenie układu

Zespół proponuje ograniczenie procedury sądowej weryfikacji poprawności podziału wierzycieli na grupy obejmujące poszczególne kategorie interesów wyłącznie do sądowych postępowań restrukturyzacyjnych. Dynamika i krótki czas prowadzenia postępowania

o zatwierdzenie układu nie pozwalają na przeprowadzenie dwuinstancyjnego postępowania w przedmiocie zatwierdzenia podziału wierzycieli na grupy. W praktyce mogłoby dojść do sytuacji, w której prawomocne postanowienie w przedmiocie grup zostałoby wydane już po przyjęciu układu, na etapie jego sądowego zatwierdzania. Postępowanie o zatwierdzenie układu z natury powinno być uproszczone, a zatem istnieje uzasadnienie systemowe, aby niektórych potrzebnych i korzystnych dla uczestników postępowania instytucji, w nim nie umieszczać.

Proponuje się zatem dodanie ustępu 7 do art. 161 Prawa restrukturyzacyjnego w brzmieniu:

„Przepisów ust. 4 – 6 nie stosuje się w postępowaniu o zatwierdzenie układu.”.

Uwagi do art. 1 pkt 17 projektu (art. 161a Prawa restrukturyzacyjnego)

Rekomenduje się poszerzenie oraz uzupełnienie uzasadnienia Projektu w zakresie wyjaśnienia relacji art. 161a ust. 3 do art. 156 ust. 1 pkt 5 oraz art. 158 Prawa restrukturyzacyjnego. Należy w uzasadnieniu wskazać na zasadność wprowadzenia w art. 161a ust. 3 Prawa restrukturyzacyjnego odrębnej regulacji dotyczącej zmiany przedmiotu zabezpieczenia w sytuacji, gdy zmiana ta możliwa jest na podstawie art. 156 ust. 1 pkt 5 Prawa restrukturyzacyjnego, zaś konieczność zgody wierzyciela na taką zmianę przewiduje art. 158 Prawa restrukturyzacyjnego.

Uwagi do art. 1 pkt 18 projektu (art. 162 Prawa restrukturyzacyjnego)

Postuluje się usunięcie z Projektu przepisu uchylającego art. 162 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego. Zgodnie z tym przepisem przyznanie korzystniejszych warunków restrukturyzacji zobowiązań dłużnika jest dopuszczalne wobec wierzyciela, który po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego udzielił lub ma udzielić finansowania w postaci kredytu, obligacji, gwarancji bankowych, akredytyw lub na podstawie innego instrumentu finansowego, niezbędnego do wykonania układu.

Przepis ten jest zgodny z przepisami Rozdziału IV Dyrektywy 2019/1023 (art. 17 i 18) o tytule „Ochrona nowego finansowania, finansowania przejściowego oraz innych transakcji związanych z restrukturyzacją.”, jak również z kierunkami i celami Dyrektywy wyrażonymi w motywie 66 i n. preambuły, które sprowadzają się ogólnie do ochrony nowego finansowania oraz finansowania przejściowego mocą szeregu zachęt do udzielania takiego finansowania. W szczególności w motywie 66 wskazano, że „Powodzenie planu restrukturyzacji często zależy

od udzielenia dłużnikowi pomocy finansowej, najpierw na pokrycie kosztów operacyjnych przedsiębiorstwa podczas negocjacji dotyczących restrukturyzacji, a następnie na realizację planu restrukturyzacji po jego zatwierdzeniu.” Mając to na uwadze usunięcie przepisu, który pozwala na przyznanie podmiotowi finansującemu preferencji w układzie jest niewskazane. Przepis ten oczywiście nie stanowi wyjątku od zasad przyjmowania układów niekonsensualnych, o których mowa w art. 119 ust. 3-6 Prawa restrukturyzacyjnego, gdyż dotyczy wyłącznie propozycji układowych formułowanych w ramach tej samej grupy wierzycieli.

Zespół podkreśla, że pozostawienie w systemie art. 162 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego nie będzie prowadziło do skutku sprzecznego z art. 10 ust. 2 lit. b) Dyrektywy 2019/1023. Zgodnie z tym przepisem, wierzyciele, których łączy wystarczająca wspólnota interesów, należący do tej samej grupy, są traktowani równo oraz w sposób proporcjonalny do ich roszczenia. Zasada jednakowego traktowania nie zostanie naruszona przez art. 162 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego, bowiem dotyczy on wyróżnienia wierzyciela, który udzielił dłużnikowi finansowania. A zatem posiada on cechę różnicującą jego status do innych wierzycieli, którzy takiego finansowania nie udzieli. Nie ma w tym przypadku mowy o wystarczającej wspólnocie interesów, do której odwołuje się art. 10 ust. 2 lit. b) Dyrektywy 2019/1023. Co więcej, zachowana możliwość uprzywilejowania wierzyciela udzielającego takiego finansowania nie jest sprzeczna z art. 10 ust. 2 lit. e) Dyrektywy 2019/1023. Wymaga on by nowe finansowanie nie spowodowało niesprawiedliwego traktowania wierzycieli. Nie oznacza to, że wierzyciele muszą bezwzględnie mieć identyczne warunki restrukturyzacji (nawet jeśli udzielają finansowania). Oznacza to jedynie, że zakres uprzywilejowania musi być powiązany ze znaczeniem i wartością tego finansowania, tak by ta swoista „rekompensata” dla wierzyciela finansującego była uzasadniona zakresem jego wsparcia. Ocena proporcjonalności uprzywilejowania w stosunku do udzielonego finansowania podlega weryfikacji sądowej w toku zatwierdzania układu.

Uwagi do art. 1 pkt 19 projektu (art. 164 Prawa restrukturyzacyjnego)

Postuluje się poszerzenie swobody kompetencyjnej sądu do zobowiązania pozasądowych organów postępowania (nadzorcy oraz zarządcy) do weryfikacji sporządzonego wcześniej testu zaspokojenia. Sąd winien mieć taką możliwość w każdej sytuacji, gdy uzna to za potrzebne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Ponadto kompetencja sądu winna być rozszerzona na możliwość zobowiązania nadzorcy lub zarządcy do sporządzenia

testu w sytuacjach, gdy test ten nie był wcześniej sporządzony wobec braku ustawowego obowiązku.

Przedmiotowe poszerzenie kompetencji jest spójne z proponowanym art. 120 ust. 1a Prawa restrukturyzacyjnego, dotyczącego kompetencji sędziego-komisarza. Sporządzenie testu w postępowaniu o zatwierdzenie układu lub w innych postępowaniach restrukturyzacyjnych może być istotne ze względu na wyrażoną przez wierzycieli wyraźną wolę oceny swojej sytuacji lub też do oceny przez sędziego-komisarza spełnienia warunków przyjęcia układu niekonsensualnego na podstawie art. 119 ust. 3 – 5 Prawa restrukturyzacyjnego. W zależności od przypadku, w tym od skali działalności dłużnika sąd może określić zakres przedmiotowy testu zaspokojenia tak, aby jego sporządzenie nie prowadziło do nadmiernych kosztów.

Proponuje się zatem następujące brzmienie art. 164 ust. 3a Prawa restrukturyzacyjnego:

„3a. W razie potrzeby, a w szczególności, gdy zgłoszenia zastrzeżeń, których podstawą jest zarzut naruszenia kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli lub zarzut stwierdzenia przyjęcia układu z naruszeniem art. 119 ust. 3 pkt 2, sąd może zobowiązać nadzorcę albo zarządcę do sporządzenia lub przedłożenia weryfikacji testu zaspokojenia w zakresie wskazanym przez sąd. Nadzorca albo zarządca zleca sporządzenie opinii podmiotowi wskazanemu przez sąd.”.

Uwagi do art. 1 pkt 22 projektu (art. 168 Prawa restrukturyzacyjnego)

Rekomenduje się poszerzenie oraz uzupełnienie uzasadnienia Projektu w zakresie przyczyn uchylecia art. 168 Prawa restrukturyzacyjnego. Projektowana treść art. 151 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego nie odnosi się bezpośrednio do zakresu normowania art. 168 Prawa restrukturyzacyjnego. Konieczne byłoby wskazanie na relacje również pomiędzy art. 156 ust. 1 pkt 5, art. 158 oraz art. 161a Prawa restrukturyzacyjnego. Z uzasadnienia powinno wynikać, jeśli taka jest intencja Projektodawcy, że wszelkie zmiany w zakresie zabezpieczenia (nie tylko przedmiot, lecz także jego treść) muszą być wyraźnie zaakceptowane przez zabezpieczonego wierzyciela, zaś samo zatwierdzenie układu nie powoduje zmiany sumy zabezpieczenia, która pozostaje na pierwotnej wysokości, choć oczywiście zabezpiecza roszczenie o wartości zmodyfikowanej układem.

Uwagi do art. 1 (art. 218 Prawa restrukturyzacyjnego)

Proponuje się dostosowanie art. 218 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego do wprowadzonego w Projekcie ujednoliconego, czteromiesięcznego terminu obowiązującego w postępowaniu o zatwierdzenie układu obejmującego obowiązek złożenia wniosku o zatwierdzenie układu oraz skutki obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego. Stąd też termin trzymiesięczny, o którym mowa w obecnym art. 218 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego winien być zastąpiony terminem czteromiesięcznym.

Proponuje się zatem następujące brzmienie art. 218 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego:

„2. Głosy wierzycieli oddane nie wcześniej niż cztery miesiące przed dniem złożenia wniosku o otwarcie postępowania układowego lub sanacyjnego zachowują ważność w głosowaniu na zgromadzeniu wierzycieli w otwartym postępowaniu układowym lub sanacyjnym, jeżeli zostały złożone do akt wraz z wnioskiem o otwarcie postępowania, niezależnie od daty, w jakiej odbędzie się zgromadzenie, o ile propozycje układowe w postępowaniu układowym lub sanacyjnym są nie mniej korzystne dla wierzycieli niż przedłożone im w postępowaniu o zatwierdzenie układu. Wierzyciela zawiadamianego o zgromadzeniu wierzycieli w celu głosowania nad układem informuje się, że w aktach znajduje się oddany przez niego głos, który będzie uznany za ważny, jeżeli nie złoży odmiennego oświadczenia.”.

Uwagi do art. 1 pkt 31 projektu (art. 219 Prawa restrukturyzacyjnego)

Zespół rekomenduje odstąpienie od uchylenia art. 219 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że ciężar złożenia dokumentów, o których mowa w art. 219 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego nie spoczywa na doradcy restrukturyzacyjnym, jak błędnie wskazano w treści uzasadnienia projektu ustawy, lecz na dłużniku – będącym uczestnikiem inicjującym postępowanie oraz domagającym się zatwierdzenia układu. W postępowaniu restrukturyzacyjnym, które jest postępowaniem cywilnym, obowiązuje zgodnie z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 209 Prawa restrukturyzacyjnego reguła ciężaru dowodu. Obecnie na dłużniku spoczywa obowiązek wykazania, że układ został przyjęty poprzez m.in. dołączenie kart do głosowania złożonych przez wierzycieli, nawet tych zebranych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Projektowana zmiana polegająca na uchyleniu art. 219 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego zdejmie z dłużnika ciężar dowodu,

jednocześnie obciążając sądy restrukturyzacyjne koniecznością poszukiwania dowodów jego twierdzeń w aktach doradcy restrukturyzacyjnego, liczących niejednokrotnie po kilkaset albo kilka tysięcy dokumentów. Wbrew twierdzeniom zawartym w uzasadnieniu projektu ustawy, system teleinformatyczny obsługujący postępowania sądowe nie posiada jeszcze odpowiednich funkcjonalności, umożliwiających sądowi sprawną pracę na aktach doradcy restrukturyzacyjnego. Uchylenie przepisu na obecnym etapie rozwoju systemu znacznie przedłuży czas trwania postępowań o zatwierdzenie układu. Skutkiem uchylenia art. 219 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego będzie uniemożliwienie zachowania przez sądy terminu dwóch tygodni, o którym mowa w art. 223 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego z uwagi na projektowane przeniesienie na sądy obowiązku poszukiwania dowodów, że układ został przyjęty przez wierzycieli. Jednocześnie brak uzasadnienia dla zdjęcia z dłużnika – jako podmiotu inicjującego postępowanie i zainteresowanego jego wynikiem – ciężaru wykazania swoich twierdzeń, obowiązującego w innych postępowaniach cywilnych.

Dodatkowo, wbrew treści uzasadnienia projektu ustawy, żaden przepis Prawa restrukturyzacyjnego nie nakłada na doradcę restrukturyzacyjnego obowiązku umieszczenia w aktach prowadzonych przez nadzorcę układu dowodów wysłania wierzycielom informacji o sposobie głosowania lub zawiadomienia o terminie zgromadzenia wierzycieli wierzycielom, którzy nie oddali głosu (art. 219 ust. 2 pkt 2 Prawa restrukturyzacyjnego) ani dowodów doręczenia ww. informacji i zawiadomień (art. 219 ust. 2 pkt 3 Prawa restrukturyzacyjnego). Projektowane uchylenie przepisu dodatkowo utrudni zweryfikowanie przez sądy czy wierzyciele zostali prawidłowo zawiadomieni o toczącym się wobec dłużnika postępowaniu o zatwierdzenie układu.

W ostatniej kolejności należy wskazać na skutki uchylenia art. 219 ust. 2 pkt 3 Prawa restrukturyzacyjnego (dotyczącego załącznika do wniosku z postaci sprawozdania nadzorcy układu). W przypadku wezwania doradcy restrukturyzacyjnego przez sąd na podstawie art. 221 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego do uzupełnienia sprawozdania nadzorcy układu, które w myśl projektowanej zmiany będzie znajdować się wyłącznie w aktach zakończonego postępowania doradcy restrukturyzacyjnego, uzupełnienie powinno nastąpić – tak jak obecnie – do akt sądowych. Tym samym sprawozdanie nadzorcy układu będzie znajdować się w innych aktach niż jego uzupełnienie, tj. w dwóch różnych miejscach w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe. Powyższe również negatywnie wpłynie na czas rozpoznawania wniosków o zatwierdzenie układu przez sądy.

Konkludując, uchylenie art. 219 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego będzie w istocie stanowić dla sądów utrudnienie, a nie usprawnienie pracy. Projektowany przepis przyniesie

skutek odwrotny do celów Dyrektywy 2019/1023, polegający na przedłużeniu czasu trwania postępowań o zatwierdzenie układu.

Zespół proponuje pozostawienie art. 219 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego w dotychczasowym brzmieniu do czasu wprowadzenia odpowiednich funkcjonalności w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe i zweryfikowania, czy wprowadzone zmiany systemu istotnie usprawnią pracę sądów restrukturyzacyjnych.

Uwagi do art. 1 projektu (art. 256 Prawa restrukturyzacyjnego)

Zespół zdecydowanie proponuje zmianę art. 256 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego w kształcie, który był już uprzednio przedmiotem prac legislacyjnych i znalazł się w poprzednich wersjach Projektu. Chodzi o wprowadzenie ochrony przedsiębiorstwa dłużnika przed wypowiedzeniem umów podstawowym znaczeniu dla prowadzonej działalności gospodarczej, w tym umów najmu lub dzierżawy lokalu lub nieruchomości, w których jest prowadzone przedsiębiorstwo dłużnika, oraz umów, których katalog jest ujęty w ustępie 2 tego przepisu. Zakaz wypowiedzania tych umów powinien obowiązywać od momentu ujawnienia w Rejestrze informacji o wpisaniu do repertorium wniosku o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego. Od tej bowiem chwili wierzyciele oraz kontrahenci dłużnika mają możliwość ustalenia, że prowadzone jest postępowanie w przedmiocie otwarcia restrukturyzacji. Od tej chwili wierzyciele mogą też wypowiedzieć umowy, co może negatywnie wpłynąć na wartość przedsiębiorstwa dłużnika, pokrzyżować szanse udanej naprawy i zwiększyć ryzyko upadłości. A to z kolei sprzeczne jest z celami postępowania restrukturyzacyjnego w postaci uniknięcia ogłoszenia upadłości dłużnika.

Proponuje się zatem następujące brzmienie art. 256 ust. 1:

„1. Od dnia obwieszczenia zarządzenia o wpisaniu do repertorium wniosku o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego złożonego przez dłużnika do dnia obwieszczenia prawomocnego zarządzenia o zwrocie tego wniosku albo prawomocnego postanowienia o odrzuceniu lub oddaleniu tego wniosku, lub umorzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania tego wniosku, a w przypadku otwarcia przyspieszonego postępowania układowego - do dnia jego zakończenia albo uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu przyspieszonego postępowania układowego wypowiedzenie przez wynajmującego lub

wydzierżawiającego umowy najmu lub dzierżawy lokalu lub nieruchomości, w których jest prowadzone przedsiębiorstwo dłużnika, bez zezwolenia rady wierzycieli, jest niedopuszczalne.”.

III. Uwagi językowe, stylistyczne oraz redakcyjne do Projektu

Uwagi do art. 1 pkt 1 projektu (art. 5b Prawa restrukturyzacyjnego)

Należy projektowany art. 5b Prawa restrukturyzacyjnego podzielić na dwa ustępy oraz skrócić przepis ustępu 2, poprzez brak trzykrotnego powtórzenia frazy: „konieczność zapewnienia”.

Proponuje się zatem następujące brzmienie art. 5b Ustawy:

„Art. 5b. 1 Minister Sprawiedliwości gromadzi, przechowuje oraz udostępnia Komisji Europejskiej dane, na zasadach określonych w art. 29 dyrektywy 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów a także zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości) (Dz. Urz. UE L 172 z 26.06.2019, str. 18 oraz Dz. Urz. UE L 43 z 24.02.2022, str. 93).

2. Szczegółowy zakres gromadzonych, przechowywanych oraz udostępnianych danych, sposób ich gromadzenia, przechowywania oraz udostępniania, określi w drodze Rozporządzenia Minister Sprawiedliwości mając na uwadze konieczność zapewnienia:

- a) zupełności i spójności udostępnianych danych,
- b) transparentności gromadzonych, przechowywanych i udostępnianych danych oraz
- c) bezpieczeństwa gromadzenia, przechowywania i udostępniania danych.”.

Uwagi do art. 1 pkt 3 lit. B) projektu (art. 10 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 10 ust. 2a Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „zawiera wskazanie” słowami „zawiera informację” oraz zastąpienie łącznika „lub” łącznikiem „albo”.

Uwagi do art. 1 pkt 4 projektu (art. 10a Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 10a ust. 1 pkt 1 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „wycenę wskazującą” słowami „wycenę określającą” oraz słowa „podać” słowem „określić”. W projektowanym art. 10a ust. 4 proponuje się zastąpienie słowa „wskazania” słowem „propozycje”.

Uwagi do art. 1 pkt 5 projektu (art. 25a Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 25a ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „w przedmiocie” słowami „zmierzających do”.

Uwagi do art. 1 pkt 10 projektu (art. 86a Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 86a ust. 1 oraz ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „która odpowiada” słowami „odpowiadająca”.

Uwagi do art. 1 pkt 13 projektu (art. 140 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 140 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „formie” słowem „postaci”.

Uwagi do art. 1 pkt 14 projektu (art. 151 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 151 ust. 4 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się dodanie słowa „za” między słowami „uznaje się” oraz „zabezpieczone”.

Uwagi do art. 1 pkt 16 projektu (art. 161 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 161 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „w oparciu” słowami „na podstawie”, zaś w ust. 4 słowa „wskazuje” słowem „określa”.

Uwagi do art. 1 pkt 19 projektu (art. 164 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 164 ust. 3a Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słowa „wskazanemu” słowem „określonym”.

Uwagi do art. 1 pkt 20 projektu (art. 165 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 165 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słowa „jakikolwiek” słowem „którykolwiek”.

Uwagi do art. 1 pkt 26 projektu (art. 211 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 211 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się dodanie słowa „na” po słowie „przypada”, zaś w ust. 2a proponuje się dodanie słowa „na” po słowie „niż”.

Uwagi do art. 1 pkt 28 projektu (art. 211b Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 211b ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słowa „poprawia” słowami „dokona zmian w”.

Uwagi do art. 1 pkt 34 projektu (art. 261 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 261 ust. 3 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „braku uwzględnienia” słowem „nieuwzględnienia”.

Uwagi do art. 1 pkt 35 projektu (art. 280 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 280 ust. 3 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „braku uwzględnienia” słowem „nieuwzględnienia”.

Uwagi do art. 1 pkt 36 projektu (art. 320 Prawa restrukturyzacyjnego)

W projektowanym art. 320 ust. 3 Prawa restrukturyzacyjnego proponuje się zastąpienie słów „braku uwzględnienia” słowem „nieuwzględnienia” oraz słowa „poprawione dokumenty” słowami „dokumenty z dokonanyimi zmianami”.

Opinię sporządzili Zespół problemowy do spraw prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego w składzie:

1. dr hab. Przemysław Wołowski – Sekretarz KKPC, Przewodniczący zespołu problemowego do spraw upadłościowych oraz restrukturyzacyjnych, Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie;
2. prof. dr hab. Aleksander Witosz – Członek zespołu problemowego do spraw upadłościowych oraz restrukturyzacyjnych, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach;
3. dr Patryk Filipiak - Członek zespołu problemowego do spraw upadłościowych oraz restrukturyzacyjnych, kwalifikowany doradca restrukturyzacyjny, adwokat, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
4. dr Bartosz Sierakowski - Członek zespołu problemowego do spraw upadłościowych oraz restrukturyzacyjnych, kwalifikowany doradca restrukturyzacyjny, radca prawny, Instytut Prawa Upadłościowego, Restrukturyzacyjnego oraz Badań nad Niewypłacalnością uczelni Łazarskiego w Warszawie;
5. sędzia Łukasz Lipowicz - Członek zespołu problemowego do spraw upadłościowych oraz restrukturyzacyjnych, przewodniczący XI Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu;
6. asesor Olga Nowosad - Członek zespołu problemowego do spraw upadłościowych oraz restrukturyzacyjnych, Zastępca Przewodniczącego XVIII Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy.